

יוסף ושרה אהרונסון, הפליגו בה למצרים, כדי לקבל במשך כמה שבועות שני עזרים מעשיים באירגון פעולות ריגול. בקאהיר פגשה שרה בסגן-האלוף האגדי לורנס "איש-ערב", שלדעת רבים הקדיש לה את ספר-זיכרונותיו, שבעת עמודי ה"חוכמה בראשי-התיבות S. A. (שרה אהרונסון).

עם שובם של שרה ויוסף ללישנסקי ולפועלותם בעת-ליל, קיבלו הוראה לברר מהו המיגור החלש שבקו החזית בדרום. בל-קינד הצליח למצוא קצין תורכי ממוצא אלבני, שהכין מפה של החזית כולה מעזה ועד לבאר-שבע. הקצין החליט לערוך ולמסור את המפה, תמורת הברחה באוניה הבריטית.

באחד מנסיונותיהם הנועזים ביותר, נסעו שרה ויוסף לחיפה, כאשר נודע להם שנמצא עת על מופעל שסיפק פגזים ל"תותחים התורכיים. הם פנו אליו בבית-המלון הגרמני, במטרה שיספר להם את הפרטים המיוחדים. קריניצי שילח אותם כמצורעים, כונתם היתה לאתר את מקומו של המופעל, להזמין את הפצצתו על-ידי מטוסים בריטיים.

בינתיים פקדו את ניל"י כמה אסונות. אחת היננים, שבעזרתן שמרו על קשר עם קאהיר, ירדה בקיסריה והובאה, ביחד עם הפיתקה שנתת קשרה לרגליה, למר-דיר (מושל) התורכי, אלא שמתוך הפית-קה, שהיתה מוצפנת כהלכה, לא היה ניתן לתבין דבר. האסון השני היה מאסרו של נעמן בלקינד.

למישע המאסר נזעק יוסף מייד לבאר-שבע. הוא חשש שמא לא ישפטה ה"תור" כים ויוצאיהו להרג. תוכניתו היתה לבי-חור בשישה מחברי ניל"י, להלביש כי ז'נדרמים (שוטרים) תורכיים, להיכנס ב"שליחות רשמית לכלא בבאר-שבע ולשחרר. אלא שפעולה זו לא יצאה אל הפור. על למרות היותו חולה, הצליח לישנסקי לשכנע גרמני בשם סוס, שנמנה על ספי-הצבא התורכי, וזה שיכנע את הקצינים בבאר-שבע שלא להוציא את נעמן להורג. את מסעו מבאר-שבע צפונה לעת-לית עשה יוסף, כשהוא קודח בחום של 41 מעלות.

גם סיבות לכידתו של נעמן בלקינד הן תמוהות. מסתבר שהוא החליט לנתק את מגעיו עם שרה ויוסף, להגיע בכוחות עצ-מו למצריים. על גופו נמצאו מיסמכים ותעודות, שהיה בכוחם להפלייל. תמורת שלמונים עלה בידי לישנסקי להביא את אחד הקצינים התורכיים להשמיד את ה"תעודות והגיוירות של איתן. אלא שאיתן בלקינד נשבר מאוחר יותר. בניגוד לר-בים אחרים שנשברו אצל התורכים, לא התמוטט כתוצאה מניגוני-גוף, אלא באמ-צעות היפנוזה, שבמהלכה הזכיר ופירט את פעלם של לישנסקי ובני מישפחת אהרונסון.

בתגובה לכיידתו של נעמן בלקינד זיכ-רון יעקב פרשים תורכיים, ובראשם ה-קאימאקם (סגן-המושל) החיפאי. הם הקיפו את המקום, ואז ניכנס הקאימאקם בראש כמה מחיליו לתוך המושבה. הם ניגשו ישר אל בית מישפחת אהרונסון. שם קרא הקאימאקם בקול רם: "היכן יוסף לישנסקי?" משלא נענה, שלח את חייליו לערוך חיפוש בבניין. אלא ש-לישנסקי הצליח להימלט, למצוא עצמו מיסתור בשיחים שבפאתי המושבה. כעסו הורה הקאימאקם להכות את פישל אהרונסון הזקן. החיילים היו מת-הלפים, בשל ידיהם שהתעייפו לאחוז ב-שטן, ואילו הזקן מילמל "שמע ישראל". הוא לא השמיע נהג מילבד זאת. שרה, בנה, להובאה אליו, לחשה לו: "אבא, זכור שרק שנים ספורות נותרו לך, אז מוטב למות כחשמונאי וכנכד החשמו-נאים!"

מוטב לו

לשלוח יד בנפש...

יום אחר יום המשיכו התורכים לענות את פישל אהרונסון, עד שנדמה היה כי מטרת המלחמה של הקיסרות העותמאנית כולה לא היתה אלא תפיסתם של לישנסקי קי וחבריו. הקאימאקם הכביד עליו על המושבה כולה והחל לענותה, עד שיום אחד הגיע למקום אחד מבני המושבה, ששימש כקצין בצבא התורכי והיה עטור עיטורים. הוא מיתן את סיבלה של המוש-בה תחת זרועו של הקאימאקם.

מאוחר יותר, ראש עיריית רמת-גן.

הקאימאקם הורה לענות את שרה אהרונסון. אחרי ארבעה ימי עינויים, שי במהלכם הסתערו עליה החיילים התורכיים בכל המצאות השטן, התאבדה שרה ב"יריית אקדה.

בינתיים, בעזרת המידע שסופק על-ידי ניל"י, ערכו הבריטים מיתקפה שמוטטה את קווי התורכים בדרום, ובעזרת מהל-כים צבאיים מהירים הם התקדמו צפונה. בו בעת הפכה שאיפת התורכים למצוא את לישנסקי לפסיכוזה. תחת לעצור את המיתקפה הבריטית, כך היה נדמה, היה כל

יושנסקי הפצוע (בשובו מהמירדבר)
נירדף

אבשולם פיינברג
נעלם

הצבא התורכי בארץ עסוק בחיפושים אחרי יוסף לישנסקי. כך גם הוכבד העול על שאריות הישיב היהודי. רבים בישוב החלו חושבים שאם יתפסו את לישנסקי, תתגלגל להם הזכות להציל את הישוב היהודי, וגם לקבל את הפרס-הגבוה שה-ממשלה התורכית הבטיחה למי שיביא אותו חי אמת.

שעה שהעונאים הפוליטיים של ניל"י (השומר, מאיר דיזינגוף) החלו להרים ראש, ואותם שנחשבו כתומכים ברעיונות המדי-ניים של ניל"י התהלכו כמצורעים מנודים בישוב, לא היה איש מוכן לאספם לביתו, או אפילו לתת להם פת-לחם. למרות שהי-ישוב אכל מפרי אותם כספים שאנשי ניל"י הסתכנו בהברחתם ארצה, רק בית אחד היה נכון לפתוח את שעריו בפני לישנסקי וחבריו: בית-הסוהר.

לישנסקי נעלם. אחרי תקופה שבה המי-שיך להסתתר במערות ליד זיכרון-יעקב, אול מוזגו, בעזרת עגלה של ערבים נגיע למושבה כרכור, ליד חדרה, שם נכנס לביתו של איכר יהודי, כונן לעברו את

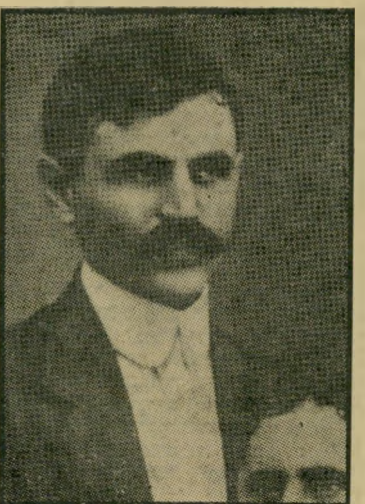
אקדתו ושרר את רעבונו. בצאתו מבית האיכר שמע קול חיטוקי-עגלה. הוא הס-תתר, וממקום המסתור גילה בעגלה זו שניים מחברי השומר שהיו ידידיו בעבר, ועוד צעיר בלתי-ידוע לו. השומרים היו צבי נדב ושמאליק, התשלישי - קצין תורכי יהודי בשם פינחס ריקליס. בעגלה היה מיטען מטבעות זהב וכסף, מהמטב-עות הבריטיות שהובאו בזמנו לארץ על-ידי ניל"י. אלא שחטרונו של המטבעות היה בכך ששנת-ההטבעה שהופיעה עליהן היתה 1915. לישנסקי ביקש מהם שיעבי-רוהו לגליל, הם נעתרו לו. צבי נדב ולישנסקי פסעו רגלי לפיתחת ואדי-ערה, שעה ששמאליק וריקליס החביאו את אוצר המטבעות (משך שנים נחשד ריק-ליס בכך שנטל כעבור זמן לעצמו את המטבעות מן המחבוא, מאחד ואנשי השומר מצאיהו מרוקן).

דרך ואדי-ערה ועמקי-ירעאל הגיעו ל"תל-עדש, שהיתה אחד ממרכזי השומר באותם ימים. שם שרפו את בגדי תיפארתו של יוסף לישנסקי, העקאל' המוזהב, כפיית-המשי ומגפיה-עצור שלו, והלבישהו בבגדי-עבודה, ונעלו לרגליו סנדלים קרוי-עים.

שעה שיוסף היה בתל-עדש, נערכה ב"פריה ישיבת מרכז השומר שעסקה בגור-לו, מספר ועליה צבי נדב: "דעת החברים היתה, ובעיקר חברי הגליל, להרוג אותו

שרה אהרונסון
התאבדה

נעמן בקינד
ניתלה

במקום. והניצנים היוו שאין כל הצדקה לסכן את נפשנו, את קיום הישוב בגלל מרגל זנוי, המשפיל כבוד העם העברי ומשכן את הישוב. חברי הגליל נימקו את ההצבעה כמה שלישינסקי הוא, לדבריהם, מטבע ברייתו, פתח ושפלי-רוח ואם יפיל לידי הממשלה (התורכית) חי - יפיל, קודם-יכל את, השומרי' מעטפי עליו ויספן את הישוב..."

ההגיפה רחל ינאית בן-צבי ב"סימרה אנו עולים, על אותו דיון: * אביו של המיליונר הישראלי-לשע-בר, משולם ריקליס.

"יוסף נחמני" חלק על שניהם: "אם יפילו לישנסקי לירי הרשות, יפיל את מולנו. לא יעמדו לו כוחות-ניפני, ולא לגרור את כולנו אל התהום. מצווים אני לאמין את כוחנו ההברייתני-מוסרי ולקבל עלינו את האחריות לחיי, שאם לא נוכל לשמור עליו, אז אם יתמסר לירי הרשי-יות בעצמו - כפי שבדעתו לעשות, לפי דבריו - אין לו תיקוהו להישיאר בחיים. כמצב הגרוע ביותר נבחר ללישנסקי שי-מוטב לו לשלוח יד בנפשו, ואם לא יעמי-דו לו כוחותיו - נעורר לו!"

"אל נקבל אחריות לחיי אדם", הגיב חיים שטורמן, "לא צריכים היו לאסוף אותו לעגלה, אך כיוון שאספוהו, עלינו להגן עליו. עלינו לשמור על חיי אדם..." על רגשותיה שלה עצמה אמרה רחל-ינאית בן-צבי, אחותו דיון: "זה, עתה נשאנו נפשנו לעמדת במבחן היולפי-השילטון, ולהגן על זכותנו במלדת עד להקרבה עצמית, ועתה לפתע-פתאום, נמ-צא כל, השימרי, על עברי פייסחת - להיאסר בעקון ריגול אשר לו התנגדנו, והוא נוגד את מצפוננו..."

בערב התחיל צבי נדב בהעברת לישנסקי לגליל, בגבול פוריה פגשו השניים את יוסף נחמני עם שתי סוסות ואקדה מאוור. היה עליהם לעקוף את טבריה, שהוקפה בצבא תורכי באותו הלילה. יוסף עדיין החזיק בידי את הבראונג שלו. הם חצו את דר-המלך, לקראת צהריים הם חלפו את ראש-פינה, ואחרי-צהריים הגיעו סמוך לתל-חי. צבי נדב נשטם, והחל לרכב ב"חורה.

נחמני ולישנסקי שהו בחמרה. ללישנסקי היה ברור שאסור לו לבטוח בחבריו-שוגר-איו. כאשר אלה נטלו ממנו את לירותיה-זהב שהיו טמונות בחגורתו, הפכו היסוסיו לודאיים. הוא הבין שהם החליטו להרגו. הוא הודיע להם מיד שיש ברצונו ללכת אל הירודים, שיש לו ידידים ביניהם, והם לא התנגדו לכך. הם הוליכו אותו לעבר מפל "התנור" שליד מתולה, העמידוהו במורד הגיא ואמרו לו להמתין עד שיבוא חבר אחר, לבחון אם הדרך נקייה מחיילים תורכיים. אחד המלווים ירה כדור במטרה להרוג את לישנסקי, אך החטיא ופגע ב"זרועו. לישנסקי המנוסה נפל, זחל והתחבא באחד הנקיקים עד ערב.

רעב ותשוש הגיע לאחד הבתים שהכיר במתולה מילדותו. בעלי-הבית חמל עליו וי-נתן לו לחם, גבינה ומחבוא בעליית-הגג, מבלי שבני-מישפחתו ידעו על כך. לישנסקי נה יומיים במקום. בינתיים נודע במקום שלישינסקי שהיה בסביבה. התקדקע שוב התחממה מתחת לרגליו. המארה נתן ל"לישנסקי צידה לדרך ובירד אותו.

לישנסקי נזכר שכי-12 בחודש עמדה לעגון האוניה הבריטית בחוף עתלית. הוא נזכר במילים שאמר לו מארחו, על שהוא נחשב לחיית-יבש שהכל מצווים על תפיסתה או על השמדתה. הוא אור את שארית כוחותיו, למרות שגופו נחלש מאובדן רב של דם. לאחר מסע מאומץ ורבי-נדודים הגיע להרי הכרמל, כשהוא מציג את עצמו לבדואים כמשתמש מהצבא התורכי.

במאמץ על-אנושי הגיע בליל ה-12 בי-אוקטובר לחוף עתלית. הוא טיפס וניכשל על הסלעים, ובשארית כוחותיו הגיע אל החוף. בעברו את ראש הגיבעה האחרונה ראה זיק אור נדלק וכבה לרגע על פני מישור המים, ואחר-כך הבחין בגוש הזו ממקומה. גושע במהירות קצובה דרומה. זו היתה הספינה.

הוא חזר למורדות הכרמל, לאחד המט-מונים שאת דבר קיומם גילה לאנשי השור-מר, ומצא כי אלה אותם אשר ירו בו למטמון נוסף, לאה רחק, והוציא משם כמה מטבעות-זהב. הוא החליט לחתור דרומה, למרות פציעתו. כמחנה בדואי שבסביבות כרכור קנה לעצמו סוסה לבנה, והחל לרכב עליה דרומה, לפתח-תקווה.

בהגיעו ליעדו הניח את הסוסה באחד הפרדסים. בלאט נכנס למושבה, התדפק על שערי בית מישפחת פאסקל. האם והבת

(המשך בעמוד 26)

* אחרייכן משך שנים רבות המפקח על רכישות האדמה של הקרן-הקיימת ל"ישראל בגליל-העליון והתחתון.
** הראשון בשושלת, שבניה נפלו ב"מערות-ישראל, והפכו לסמל של גבורה וסובלנות.
*** במשך השנים שבהן שימשה רחל ינאית כאשת נשיא-המדינה, היא עיכבה את השמעת פטהקול של תוכנית הרדיו מירידה בעריכתו של יוסי גודאר, המתארת את תלמותיו של לישנסקי, ואת חלקה, וחלק חברה ברדיפה אחר לישנסקי.